

Milan Vincetič

Peter Svetina: *Počasno popoldne.*

Ljubljana: Cankarjeva založba, 2011.

Peter Svetina, ki se po desetletnem pesniškem molku (za odrasle) oglašja šele z drugo pesniško zbirko, v zadnjem verz uvodne pesmi *Semafor* zapiše: "lep dan se obeta". Postanek pred semaforjem je torej čas za razmislek o bolj ali manj naključnem itinerariju, ki se mu obeta, ko se bo prižgala zelena luč. In ko se prižge, se pred potovalcem, ki največkrat poganja pedala, nizajo bolj ali manj vpadljivi drobci, ki jih pesnik premeša v barvit, pogosto s spominskimi reminiscencami prevetren mozaik vtisov, ki se pred bralcem zavrtijo/odvrtijo kot nevsiljiv in nepretenciozen kalejdoskop.

Vtisi, ki še najbolj spominjajo na fotografske kadre, gradirajo po zakonih notranje dramaturgije, katere lok u(s)merja predvsem intuicija; po navadi se zgostijo v mirnost, v mrtvožitje pečata, po "katerem nas bodo spoznali, ko se vrnemo". Prav minuciozne sledi, ki jih človek pušča za sabo ali odnaša v sebi, so tiste neponovljive slepe pege, ki se oglasijo v trenutkih samote počasnih popoldnevov, ko "(od)telovadijo otroci na semaforju", da lahko "gremo čez cesto tudi mi". Kajti: "Vse skupaj je kot pesem, napisana / na prvo stran Leipziger Volkszeitung, / tja, kjer je med prostori, testom in fotografijami / še kaj belega prostora".

Prav mimobežja krajin, natkana iz belih prostorov, ki jih včasih obarva tudi s chagallovsko šegavostjo (dekle na kolesu plove po zraku in igra na oboo), vsakemu "potovanju pritaknejo nov košček slike", nova, "za pesmi najbolj primerna sončna / petkova jutra", ki nas prebujajo z vsakdanjim mestnim ropotom, odpiranjem kontejnerjev ali z ženskimi dišavami, ki so ostale v dvigalih. Vsi ti impulzi (mestnih) juter, večerov, popoldnevov, pohajanj po ulicah, kukanj v starinarnice, delavcev na cesti ali kramljajočih v kavarnah se levijo v "besede, ki padajo počasi in gosto kot sneg zunaj", besede, ki se kot "koščki lepote" vpisujejo v križanko, v kateri moraš sam najti črna polja.

Pesnik običajno spregovori z držo opazovalca, v katero hote pritakne ščepec otroške zvedavosti in nevednosti (*Kraljeva jabolka*), zato se zdi, da so posipane s sipkim prahom magičnosti, ki pa jih ne oddaljuje od komunikativnosti. Še več: vsakdanji prizori, pa naj bodo drobci iz družinskega albuma ali (ne)končanih potovanj, v katerih naniza tako vedute mest kot pejsaže narave, obale, skalovja ali "citrone poševno čez Osmo avenijo", nikoli ne zazvenijo kot banalne "vsakdanje geometrije", temveč kot "trikotnik, kjer se stranice ne stikajo". Vse je torej pričakovano, nadejano ali komaj vznemirljivo, a vendar prav v tej mirnosti tli neka pritajena notranja napetost, ki pa nikoli ne eksplodira. Še več: v ciklu *Eni in drugi*, v katerem sicer stroboskopsko kontrastirajo/se izmenjujejo drobni dogodki, v katerih "eni vozijo kolo, / eni vozijo bicikel, / eni gonijo pedale, / eni tekmujejo s kolesom, / eni tekmujejo s sabo in kolesom ...", vsa ta (vsakodnevna) hektičnost nenadoma splahni, češ "eni pišejo pesmi, / eni berejo pesmi, / nikomur se ne mudi / v sončnem popoldnevu, / devetega februarja, / ob celovškem Lendkanalu".

V pesmi z naslovom *Obleganje* pesnik "ponazori" svoj kreativni postopek, ki se začne, ko ga "začnejo oblegati pesmi, / nenadoma, naenkrat". V tej poplavi in plazu podob se najprej otepa kot neplavalec v vrtincu, potem popusti in se preda toku, ki počasi "začne odlegati" in odtekati. Podobno se mu dogaja z vtisi, ki ga bombardirajo, se prehitevajo in se nagnetejo v nametanke, ki počasi kopnijo do končne oblike in "kapljic besed", ki se, obrušene, zložijo v sugestivno hišo pesmi. Zato ne preseneča, da se primarni impulz razraste v sozvočje (redko v kontrapunkt) podob, ki se na koncu zlepijo v nakodrano, vendar ne sunkovito popoldne. Ob branju nas namreč preveva vtis o ležernosti prvoosebnega lirskega izpovedovalca/pripovedovalca, ki raje gleda brez očal, saj je "brez njih vse mehko in nejasno". Točno to: v Svetinovi poeziji ne gre za ostre robove, temveč za prelive dni, ki se ga večinoma dotikajo kot "tihožitje iz stare dunajske kavarne".

Čeprav mnogokrat prizna, da so te podobe blizu iluziji in vzduhu nostalgije, se ne more znebiti realistične naracije, zato bi bilo čisto odveč brskati po njegovih pesmih za privzdignjeno modernistično metaforiko; zbirka namreč spominja na popoldansko listanje albuma ali na atmosfero starinarnice v Hebronu, v katero je zašla lepa palica tete Jennie. "Ampak z njenim zavitim koncem / se ne bi mogel niti za milimeter / potegniti bliže / k sebi," dodaja pesnik, ki se ima za alpinista, "čeprav že nekaj let ni spodobno plezal". Njegovi verzi so tako verzi kratkih korakov in prijemov, "zgoščena večnost", otrpli hip in utrip, ki odpira "vprašanja o krajših / ali daljših iztekih".

A Peter Svetina si daljših iztekov ne privošči, njegove pesmi se ne iztečejo v panorame, temveč se zlagoma vračajo na začetke “večnosti, ki kaplja / naravnost, naravnost”. Zato se med verzi zgodbajo drobne anekdote, spogledi s stvarmi in predmeti, ki živijo latentno življenje, polno impresivnih odtisov, ki se razbežijo v naključno ali pričakovano kuliserijo vsakdana. Ali bolje rečeno: v obujeno. “Pesem je utrinek. / Zbirka je jasna / avgustovska noč,” zapiše v ciklu *Vsakdanje geometrije*. In prav zato iz pričujočih pesmi priseva lagodna in sugestivna toplota. To je zbirka, ki bo pridala peščico dokaj opaznih “oranžnih pik” na ozadju zbira (post)intimistične poezije, ki ne odpira vrat sveta s tleskom, temveč “malo dlje, kot je to običajno” in da “še kar traja”. In zlahka, kot v tej zbirki, ne potihne.